

### Επιρρηματικό και προληπτικό κατηγορούμενο - Γενική κατηγορηματική

**Επιρρηματικό κατηγορούμενο** λέγεται το κατηγορούμενο που συντάσσεται συνήθως με ρήματα κίνησης. Είναι επίθετο το οποίο όμως έχει επιρρηματική σχέση με το ρήμα και γι' αυτό μεταφράζεται με επίρρημα ή με εμπρόθετο προσδιορισμό.

Το επιρρηματικό κατηγορούμενο δηλώνει:

**Σειρά / τάξη:** συνήθως τα επίθετα: έσχατος (= τελευταίος), πρότερος, πρώτος, τελευταίος, ύστατος (= τελευταίος), ύστερος.

**Σκοπό:** συνήθως τα επίθετα: βοηθός (= για βοήθεια), σύμμαχος.

**Τρόπο:** συνήθως τα επίθετα: άκων (= χωρίς τη θελησή του), έκων (= με τη θελησή του), άθρόος (= σύσσωμος), άσμενος (= με ευχαρίστηση), άκριτος (= αδίκαστος)

άντιος, έναντίος (= αντιμέτωπος), άπρακτος (= χωρίς αποτέλεσμα), αυτόκράτωρ (= με πλήρη εξουσία), υπόσπονδος (= με ένορκη συμφωνία).

**Τόπο:** συνήθως τα επίθετα: μέσος (= στο κέντρο), μετέωρος (= στον αέρα), πελάγιος (= στο ανοιχτό πέλαγος), ύπαιθριος (= στο ύπαιθρο).

**Χρόνο:** συνήθως τα επίθετα: Τριταίος (= για τρεις μέρες), έβδομαίος (= την έβδομη μέρα), έσπέριος (= το βράδυ), σκοταίος (= όταν έπεσε το σκοτάδι), όρθριος (= τα ξημερώματα).

**Προληπτικό** κατηγορούμενο λέγεται το κατηγορούμενο το οποίο συντάσσεται με ρήματα αύξησης ή εξέλιξης, όπως τα ρήματα αύξομαι, αύξάνομαι, αίρομαι (= υψώνομαι), τρέφομαι, πνέω, ρέω κ.ά. και δηλώνει εκ των προτέρων την ιδιότητα του υποκειμένου ή του αντικειμένου (πριν ολοκληρωθεί δηλαδή η ενέργεια που δηλώνει το ρήμα). Λέγεται λοιπόν προληπτικό κατηγορούμενο του αποτελέσματος διότι το υποκείμενο προσλαμβάνει ένα γνώρισμα το οποίο θα είναι το τελικό αποτέλεσμα του ρήματος. Μεταφράζεται: με αποτέλεσμα να..., ώστε να..., με την προϋπόθεση να...

π.χ. Ηύξητο τὸ ὄνομα αὐτοῦ μέγα. (= Αναπτυσσόταν η φήμη του ώστε να γίνει μεγάλη.)

**Γενική κατηγορηματική** λέγεται η γενική ενός ουσιαστικού που συντάσσεται με ρήματα συνδετικά, η οποία τίθεται στη θέση κατηγορουμένου και έχει κατηγορηματική σημασία. Η γενική κατηγορηματική διακρίνεται σε:

**Διαιρετική**, η οποία δηλώνει το σύνολο, μέρος του οποίου είναι το υποκείμενο.

π.χ. Ἦν δὲ καὶ οὗτος τῶν στρατηγῶν. (= Ἦταν και αυτός από τους στρατηγούς.)

**Κτητική**, η οποία δηλώνει τον κάτοχο του υποκειμένου.

π.χ. Ὁ ναός ἦν τῆς θεάς. (= Ο ναός ήταν της θεάς.)

**Ιδιότητας**, η οποία δηλώνει μια ιδιότητα του υποκειμένου.

π.χ. Τούτου τοῦ τρόπου εἰμί. (= Είμαι αυτού του χαρακτήρα.)

**Υλης**, η οποία δηλώνει την ύλη από την οποία έχει κατασκευαστεί το υποκείμενο.

π.χ. Αἰ ἀσπίδες ἦσαν χαλκοῦ. (= Οι ασπίδες ήταν από χαλκό)

**Αξίας**, η οποία δηλώνει την αξία του υποκειμένου.

π.χ. Ἡ οἰκία ἦν χιλίων ταλάντων. (= Το σπίτι ήταν αξίας χιλίων ταλάντων.)

**Καταγωγής**, η οποία δηλώνει την καταγωγή του υποκειμένου.

π.χ. Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίνονται παῖδες δύο.

(= Από τον Δαρείο και την Παρυσάτιδα γεννιούνται δύο παιδιά)